

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 7

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні
в контексті європейської інтеграції”,
м. Київ, МАУП, 17 листопада 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2012

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 11 від 21.12.11)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні в контексті
європейської інтеграції”, м. Київ, 17 листоп. 2011 р. / редкол.: А. М. Подо-
ляка (голова) [та ін.]. — 2012. — 382 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної
конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становлен-
ню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у
різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів
і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і су-
спільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2012

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2012

Курчина Т. О.

Державне управління забезпеченням
інформаційної безпеки:
організаційно-правовий аспект 248

Левандовська Н. М.

Удосконалення методів планування
виробництва та реалізації продукції
на підприємстві 252

Маяцька О. Ю.

Соціально-психологічна взаємодія
студента і студентської групи
в аспекті формування стандартів
спільної поведінки 255

Медвідь М. Ф., Ольховик А. А.

Соціальна політика в Україні:
теорія і практика 262

Носуля О. П.

Необхідність упровадження засад
світового досвіду з проблем
організованої злочинності
та корупції в Україні 267

Пилипишин С. С.

Управління фінансами фізичних осіб .. 274

Проценко І. О.

Державний вимір освітньої
парадигми 277

Радзімовська С. Ф.

Європейська інтеграція та суверенітет
національних держав 283

Січкарь О. М.

Аналіз економічного потенціалу
підприємства 286

Стогний Е. М., Крець А. М.

Трансформація природної
и политической рент 290

Тимошин Ю. В.

Методологія аналізу державного
управління в класичних і сучасних
державно-правових дослідженнях 293

Третяк О. Л.

Служба безпеки України в системі
державного управління України 300

Чайковська Л. В., Сацевіч В. О.

Міжнародно-правова та економічна
парадигма сучасного ринку
паливно-енергетичних ресурсів 304

Бабак А. К.

Політичний режим та механізм
державного управління в Україні 308

Бурла С. С.

Підвищення соціального захисту
державних службовців як умова
забезпечення їх діяльності 312

Вахній О. В.

Основні напрями державного
регулювання суспільної моралі
в Україні 315

Гулай Л. А.

Гендерний аспект проблеми насильства
над жінками в сім'ях 319

Дубова О. О.

Реформування системи місцевого
самоврядування в умовах
євроінтеграції України 321

Сірик А. О.

Становлення правової держави
в Україні 324

Сурженко М.

Проблеми розподілу владних
повноважень в Україні
в умовах євроінтеграції 327

Черненко Ю. С.

Роль спадщини Іммануїла Канта
для становлення сучасної
української держави 330

Алжум Майсара

Інформаційна діяльність
у сфері державного управління 335

Бушин О. О.

Політична освіта в Україні
в сучасних умовах 338

Костенко А. Ю.

Регіональна політика
в Україні 340

Содель Ю. В.

Виконавча влада і місцеве
самоврядування в умовах становлення
правової держави в Україні 343

Медвідь Ф. М., Кулявець А. В.

Формування владної еліти
в Україні: питання теорії
і практики 346

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 7, с. 300–303

В умовах реформування багатьох сфер діяльності українського суспільства докорінні зміни відбуваються в системі державного управління. У науковому світі точиться гостра дискусія щодо шляхів реформування державної служби. Однією з центральних тем дебатів стає з'ясування ролі та місця державної служби в Україні як чинника гуманізації державного управління та функцій, повноважень правоохоронних органів у ній. Наявні дослідження переважно зосереджуються на аналізі інновацій у сфері державної служби та управлінських технологій, також на питаннях реорганізації правоохоронних органів з метою оптимізації і скорочення подібних державних установ.

Розглянемо проблеми державної служби, що насамперед пов'язані зі становленням нової української держави, а разом із цим розкриємо проблеми реформування правоохоронних органів, зокрема Служби безпеки України.

Розглядаючи поняття державної служби як чинника гуманізації державного управління в Україні та як професійну діяльність соціального прошарку суспільства, насамперед

слід розглянути визначення служби в загальному розумінні. На думку О. Ю. Оболенського, служба — це робота, професійне заняття службовця, а також місце його роботи, певна сфера діяльності [1, 11]. Під службою розуміють також діяльність, пов'язану з керівництвом, управлінням, прогнозуванням, плануванням, контролем, наглядом, обліком тощо. При цьому працівники, залучені до служби, створюють суспільні цінності або реалізують функції управління. Проаналізувавши існуючі теоретичні доробки вчених-управлінців можна підсумувати, що сутність поняття державної служби в Україні полягає в наступному: державна служба — це професійна діяльність, тобто вона є для державного службовця професією — необхідністю виконувати соціальні посадові повноваження, у межах якої реалізується компетенція державних органів [2, 12].

Як зазначається в Конституції України — держава виступає гарантом забезпечення прав та свобод громадян, також повинна забезпечувати безпеку і захист життя громадян. Саме остання теза викликає суперечності в подальшій побудові державного управління та діяльності

правоохоронних органів, оскільки забезпечення безпеки, по суті, іноді передбачає порушення та обмеження прав та свобод громадян.

Служба безпеки України (далі СБУ) відповідно до законодавства має статус державного правоохоронного органу спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. Вона також є спеціально уповноваженим органом державної влади у сфері контррозвідувальної діяльності, охорони державної таємниці та головним органом у сфері боротьби з тероризмом.

На СБУ покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

Співробітники Служби зосереджують зусилля на захисті найуразливіших сфер життєдіяльності суспільства. Однією з таких сфер є економіка. Тому цілком закономірним є створення у структурі СБУ Департаменту контррозвідувального захисту економіки держави. Його визначено головним у системі СБУ з розробки стратегії і тактики захисту національних економічних інтересів, розкриття і припинення злочинів в економічній сфері. Також служба виконує завдання щодо захисту дипломатичних представництв України за кордоном. У цілому СБУ проводить широку

роботу в межах міжнародного співробітництва. Основна робота в цьому напрямі спрямована на максимальне сприяння реалізації основних завдань Служби через спільну з партнерами протидію загрозам національній та міжнародній безпеці — тероризму, міжнародній організованій злочинності, розповсюдженню зброї масового знищення, боротьбі з корупцією, контрабандою, незаконною міграцією та ін. Ефективність протидії цим загрозам залежить від рівня взаємодії як на двосторонньому рівні, так і в рамках міжнародних організацій. Одним із напрямів співпраці Служби безпеки України із зарубіжними колегами є проведення спільних операцій, що, за визнанням партнерських спецслужб, дає підстави розглядати Україну як постійного і надійного партнера в галузі міжнародної безпеки. У ході співробітництва СБ України із спецслужбами та правоохоронними органами країн-партнерів також забезпечується обмін оперативною вагомою інформацією.

Особливого значення в умовах сьогодення набуває питання багатостороннього співробітництва СБ України з міжнародними організаціями та європейськими інституціями, такими як ЄС, ООН, НАТО, ОБСЄ, ПАРЄ. Плідні контакти налагоджено із спеціалізованими міжнародними організаціями: Міжнародним комітетом з контролю за наркотиками та Комісією з наркотичних засобів ООН, Ініціативою із співробітництва у Південно-Східній Європі, відповідними структурами Ради Європи та ЄС.

З метою вдосконалення діяльності Служби безпеки України відпо-

відно до стандартів провідних європейських країн та рекомендацій Ради Європи для надання технічної та консультативно-експертної допомоги залучається Міжнародний секретаріат НАТО. Для обміну досвідом у сфері реагування на сучасні загрози міжнародній безпеці та стабільності створено та діє форум Україна – НАТО. На регулярній основі проводяться антитерористичні навчання за участю спецпідрозділів країн – членів Альянсу.

Важливою функцією СБУ є боротьба з тероризмом. У багатьох країнах світу ця проблема вийшла на передній план. Саме завдяки вжитим запобіжним та профілактичним заходам в Україні не було масштабних і серйозних проявів тероризму в класичному розумінні цього поняття.

Крім цього, законодавчо закріплено новий напрям у діяльності українських правоохоронців – забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. В СБУ цими питаннями займається управління боротьби з тероризмом, захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів.

Отже, на цю службу покладено дуже серйозні обов'язки та завдання, виконання яких вимагає специфічної підготовки фахівців, які відповідатимуть вимогам сучасності. Так, кадровий склад СБУ складають: співробітники-військовослужбовці; працівники, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України; а також військовослужбовці строкової служби. До органів Служби безпеки України приймаються на конкурсній, добровільній і договірній основі гро-

мадяни України, здатні за діловими та моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я ефективно виконувати службові обов'язки. Критерії професійної придатності, зокрема юридичної обізнаності, визначаються кваліфікаційно-нормативними документами, що затверджуються головою Служби безпеки України. Також необхідно відмітити, що наявність відомчого навчального закладу (Національна академія Служби безпеки України, м. Київ) забезпечує службу якісно підготовленими кадрами, та дає можливість постійного підвищення кваліфікації співробітників СБУ.

На сьогодні СБУ здатна у повному обсязі вирішувати всі завдання, які визначено Законом України “Про Службу безпеки України” [3] та поставлено вищим керівництвом держави. При цьому увагу акцентують на найпріоритетніших, найважливіших завданнях, притаманних саме спецслужбі.

Правову основу діяльності СБУ становлять Конституція України, Закон України “Про Службу безпеки України”, відомчі розпорядження, накази та інші акти законодавства України, відповідні міжнародні правові акти, визнані Україною. Діяльність СБУ здійснюється на основі дотримання і гарантії захисту прав і свобод людини. Органи та співробітники СБУ мають поважати гідність людини і виявляти до неї гуманне ставлення, не допускати розголошення відомостей про її особисте життя. У виняткових випадках з метою припинення та розкриття державних злочинів окремі права та свободи особи можуть бути тимчасово обме-

жені в порядку й межах, визначених Конституцією та законами України.

Законодавчо неправомірне обмеження законних прав і свобод людини є неприпустимим і тягне за собою відповідальність згідно з законодавством. Орган СБУ у разі порушення його співробітниками під час виконання службових обов'язків прав чи свобод людини має вжити заходів для поновлення цих прав і свобод, відшкодування заподіяної моральної і матеріальної шкоди, притягнення винних до відповідальності. СБУ на вимогу громадян України в місячний строк зобов'язала дати їм письмові пояснення з приводу обмеження їхніх прав чи свобод. Такі особи мають право оскаржити до суду неправомірні дії посадових (службових) осіб і органів СБУ. На жаль, на практиці ці положення не завжди виконуються. У багатьох випадках людина, до якої було застосовано певні дії з обмеження свободи і яка була реабілітована, з різних причин не встигає в строки подати оскарження та подання на відшкодування завданих моральної та матеріальної шкоди. Такі факти, у свою чергу, негативно впливають на ставлення суспільства до цієї служби. Для виправлення такої ситуації співробітникам служби

потрібно оптимізувати роботу в ряді питань забезпечення прав громадян і посилити контроль за підрозділами СБУ в регіонах.

Для забезпечення оптимального функціонування країни, необхідна велика кількість відомств та служб, які забезпечуватимуть Україні сталий соціально-економічний розвиток. Від належного функціонування кожної ланки структури держави залежить безпека та добробут її громадян.

Сучасна перебудова та вдосконалення правоохоронних органів, у тому числі Служби безпеки України, в майбутньому забезпечуватимуть належне виконання покладених на державу завдань щодо гарантій свобод та прав громадян.

Література

1. *Оболєнський О. Ю.* Державна служба: Підручник. — К.: КНЕУ, 2006. — 472 с.
2. *Дубенко С. Д.* Державна служба і державні службовці в Україні. — К.: Ін Юре, 1999. — 244 с.
3. *Закон України* “Про Службу безпеки України” від 25.03.1992 № 2229-ХІІ//ВВР України. — 1992. — 7 лип. — № 27. — Ст. 382.